

Цуда дваццатага стагоддзя —

чалавек у космасе!

ГЭТА НАШ, САВЕЦКІ ЧАЛАВЕК.

Першы пілот-касманавт Юры ГАГАРЫН

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННИКАЎ БССР.

№ 30 (1564) | Пятніца, 14 красавіка 1961 года | Цана 4 кап.

Да Камуністычнай партыі і народаў Савецкага Саюза!
Да народаў і ўрадаў усіх краін!
Да ўсяго прагрэсіўнага чалавецтва!

ЗВАРОТ

**Цэнтральнага Камітэта КПСС,
Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР
і Урада Савецкага Саюза**

Адбылася вялікая падзея. Упершыню ў гісторыі чалавек ажыццявіў палёт у космас.

12 красавіка 1961 года ў 9 гадзін 7 мінут па маскоўскаму часу касмічны карабель-спадарожнік «Усход» з чалавекам на борце падняўся ў космас і, зрабіўшы палёт вакол зямнога шара, шчасліва вярнуўся на свяшчэнную зямлю нашай Радзімы — Краіны Саветаў.

Першы чалавек, які пранік у космас, — савецкі чалавек, грамадзянін Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік!

Гэта — бяспрыкладная перамога чалавека над сіламі прыроды, найвялікшая заваёва навукі і тэхнікі, трыумф чалавецтва розуму. Пакладзен пачатак палётам чалавека ў касмічную прастору.

У гэтым подзвігу, які ўвоўдзе ў стагоддзі, увасоблены геній савецкага народа, магутная сіла сацыялізму.

З пачуццём вялікай радасці і законнай гордасці Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР і Савецкі ўрад адзначаюць, што гэтую новую эру ў прагрэсіўным развіцці чалавецтва адкрыла наша краіна — краіна перамогшага сацыялізма.

У мінулым адсталая царская Расія не магла і марыць аб здзяйсненні такіх подзвігаў у барацьбе за прагрэс, аб спародніцтве з больш развітымі ў тэхнічна-эканамічных адносінах краінамі.

Воляй рабочага класа, воляй народа, натхняемых партыяй камуністаў на чале з Леаніным, наша краіна ператварылася ў магутную сацыялістычную дзяржаву, дасягнула небывалых вышынь у развіцці навукі і тэхнікі.

Калі рабочы клас у кастрычніку 1917 года ўзяў уладу ў свае рукі, многія, нават сумленныя людзі, сумняваліся ў тым, ці зможа ён кіраваць краінай, захаваць хоць бы дасягнуты ўзровень развіцця эканомікі, навукі і тэхнікі.

І вось цяпер перад усім светам рабочы клас, савецкае калгаснае сялянства, савецкая інтэлігенцыя, увесь савецкі народ дэманструюць небывалую перамогу навукі і тэхнікі. Наша краіна апырэдзіла ўсе іншыя дзяржавы свету і першай пракрала шлях у космас.

Савецкі Саюз першым запусціў міжконтынтальную балістычную ракету.

першым паслаў штучны спадарожнік Зямлі, першым накіраваў касмічны карабель на Месяц, стварыў першы штучны спадарожнік Сонца, ажыццявіў палёт касмічнага карабля ў напрамку да планеты Венера. Адзін за другім савецкія караблі-спадарожнікі з жывымі істотамі на борце рабілі палёты ў космас і вярталіся на Зямлю.

Вянцом нашых перамог у асваенні космаса з'явіўся трыумфальны палёт савецкага чалавека на касмічным караблі вакол Зямлі.

Гонар і слава рабочаму класу, савецкаму сялянству, савецкай інтэлігенцыі, усяму савецкаму народу!

Гонар і слава савецкім вучоным, інжынерам і тэхнікам — стваральнікам касмічнага карабля!

Гонар і слава першаму касманавту — таварышу Гагарыну Юрыю Аляксеевічу — піянеру асваення космаса!

Нам, савецкім людзям, якія будуюць камунізм, выпаў гонар першымі пранікнуць у космас. Перамогі ў асваенні космаса мы лічым не толькі дасягненнем нашага народа, але і ўсяго чалавецтва. Мы з радасцю ставім іх на службу ўсім народам, у імя прагрэсу, шчасця і дабрабыту ўсіх людзей на Зямлі. Нашы дасягненні і адкрыцці мы ставім не на службу вайне, а на службу міру і бяспечнасці народаў.

Развіццё навукі і тэхнікі адкрывае бязмезныя магчымасці для авалодання сіламі прыроды і выкарыстання іх для шчасця чалавека, для гэтага перш за ўсё трэба забяспечыць мір.

У гэты ўрачысты дзень мы зноў звяртаемся да народаў і ўрадаў усіх краін з прызывным словам аб міры.

Няхай усе людзі, незалежна ад рас і нацый, колеру скуры, ад веравызнання і сацыяльнай прыналежнасці, прыкладуць усе сілы, каб забяспечыць трывалы мір ва ўсім свеце. Пакладзём канец гоңцы ўзбраенняў! Ажыццёвым усеагульнае і поўнае раззбраенне пад строгім міжнародным кантролем! Гэта будзе рашаючы ўклад у свяшчэнную справу абароны міру.

Слаўная перамога нашай Радзімы натхняе ўсіх савецкіх людзей на новыя подзвігі ў будаўніцтве камунізма!

Наперад, да новых перамог у імя міру, прагрэсу і шчасця чалавецтва!

ШЛЯХ АДКРЫТ

Паведамленне ТАСС

12 красавіка 1961 г. у Савецкім Саюзе выведзен на арбіту вакол Зямлі першы ў свеце касмічны карабель-спадарожнік «Усход» з чалавекам на борце.

Пілотам-касманавтам касмічнага карабля-спадарожніка «Усход» з'яўляецца грамадзянін Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік лётчык маёр ГАГАРЫН Юры Аляксеевіч.

Старт касмічнай шматступеньчатай ракеты прайшоў паспяхова, і пасля набору першай касмічнай скорасці і адзялення ад апошняй ступені ракеты-носьбіта карабель-спадарожнік пачаў свабодны палёт па арбіце вакол Зямлі.

Паводле папярэдніх даных, перыяд абарачэння карабля-спадарожніка вакол Зямлі складае 89,1 минуты; мінімальнае аддаленне ад паверхні Зямлі (у перыгее) роўна 175 кіламетрам, а максімальная адлегласць (у апагее) складае 302 кіламетры; вугал нахілу плоскасці арбіты да экватара 65 градусаў 4 минуты.

Вага касмічнага карабля-спадарожніка з пілотам-касманавтам складае 4.725 кілаграмаў, без уліку вагі канцавой ступені ракеты-носьбіта.

З касманавтам таварышам ГАГАРЫНЫМ устаноўлена і падтрымліваецца двухбаковая радыёсвязь. Частоты бартвых кароткахвалевых перадачыў складаюць 9,019 мегагерца і 20,006 мегагерца, а ў дыяпазоне ультракароткіх хваляў 143,625 мегагерца. З дапамогай радыётэлеметрычнай і тэлевізійнай сістэм праводзіцца назіранне за станам касманавта ў палёце.

Перыяд вывазнення карабля-спадарожніка «Усход» на арбіту касманавт таварыш ГАГАРЫН перанёс здавальняюча і ў цяперашні час адчувае сябе добра. Сістэмы, якія забяспечваюць неабходны жыццёвы ўмовы ў кабіне карабля-спадарожніка, функцыянуюць нармальна.

Палёт карабля-спадарожніка «Усход» з пілотам-касманавтам таварышам ГАГАРЫНЫМ на арбіце працягваецца.

МАСКВА, 12 красавіка. (ТАСС). Паводле атрыманых даных з борта касмічнага карабля «Усход», у 9 гадзін 52 минуты па маскоўскаму часу пілот-касманавт маёр Гагарын, знаходзячыся над Паўднёвай Амерыкай, перадаў: «Палёт праходзіць нармальна, адчуваю сябе добра».

МАСКВА, 12 красавіка. (ТАСС). У 10 гадзін 15 мінут па маскоўскаму часу пілот-касманавт маёр Гагарын, пралетаючы над Афрыкай, перадаў з борта касмічнага карабля «Усход»: «Палёт праходзіць нармальна, стан бязважасці пераносу добра».

МАСКВА, 12 красавіка. (ТАСС). У 10 гадзін 25 мінут маскоўскага часу, пасля аблёту зямнога шара ў адпаведнасці з зададзенай праграмай, была ўключана тармазная рухальная ўстаноўка і касмічны карабель-спадарожнік з пілотам-касманавтам маёрам Гагарыным пачаў зніжэнне з арбіты для прызымлення ў зададзеным раёне Савецкага Саюза.

Пасля паспяховага правядзення намечаных даследаванняў і выканання праграмы палёту 12 красавіка 1961 года ў 10 гадзін 55 мінут маскоўскага часу савецкі карабель «Усход» зрабіў удалую пасадку ў зададзеным раёне Савецкага Саюза.

Лётчык-касманавт маёр Гагарын паведаміў: «ПРАШУ ДАЛАЖЫЦЬ ПАРТЫІ І УРАДУ І АСАБІСТА МІКІТУ СЯРГЕЕВІЧУ ХРУШЧОВУ, ШТО ПРЫЗЫМЛЕННЕ ПРАЙШЛО НАРМАЛЬНА, АДЧУВАЮ СЯБЕ ДОБРА, ТРАУМАЎ І УДАРАЎ НЕ МАЮ».

Ажыццяўленне палёту чалавека ў касмічную прастору адкрывае грандыёзныя перспектывы пакарэння космаса чалавецтвам.

Маёру Юрыю Гагарыну, першаму ў гісторыі плоту-касманавту, месяц назад мінула 27 год.

Ён нарадзіўся 9 сакавіка 1934 года ў Гжацкім раёне Смаленскай вобласці (Расійская Федэрацыя) у сям'і калгасніка.

У 1941 годзе паступіў вучыцца ў сярэднюю школу, але на часе гітлераўцаў перапыніла яго вучобу.

Пасля заканчэння другой сусветнай вайны сям'я Гагарына пераехала ў горад Гжацк. Там Юры працягнуў вучыцца ў сярэдняй школе. У 1951 годзе ён закончыў выдатна рамяснае вучылішча ў горадзе Люберды паблізу Масквы па спецыяльнасці фармаўшычка-ліцейшычка і адначасова школу рабочай моладзі.

Затым Юры Гагарын вучыўся ў індустрыяльным тэхнікуме ў горадзе Саратаве на Волзе. У 1955 годзе ён скончыў тэхнікум выдатна.

Свае першыя крокі ў авіяцыі Гагарын пачаў, будучы студэнтам тэхнікума. Ён навучаўся ў Саратаўскім аэраклубе. Пасля заканчэння курса аэраклуба ў 1955 годзе вучыўся ў авіяцыйным вучылішчы ў горадзе Аранбургу. З 1957 года, калі Гагарын скончыў гэтае вучылішча па першаму разраду, ён служыць лётчыкам савецкай авіяцыі.

У мінулым годзе Юры Гагарын уступіў у рады Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. Ён жанаты. Яго жонка Валіяціна Гагарына, 26 год, скончыла ў Аранбургу медыцынскае вучылішча. Іх дачка Алена два гады. Другой дачка Галі — адзін месяц.

59-гадовы бацька Гагарына працуе сталаром. Маці яго, Ганна, 1903 года нараджэння, хатняя гаспадыня.

(ТАСС).

Савецкаму касманавту, які ўпершыню ў свеце зрабіў касмічны палёт, маёру ГАГАРЫНУ Юрыю Аляксеевічу

ДАРАГІ ЮРЫЙ АЛЯКСЕЕВІЧ!
МНЕ ДАСТАЎЛЯЕ ВЯЛІКУЮ РАДАСЦЬ ГОРАЧА ПАВІНШАВАЦЬ ВАС З ВЫДАТНЫМ ГЕРАІЧНЫМ ПОДЗВІГАМ — ПЕРШЫМ КАСМІЧНЫМ ПАЛЁТАМ НА КАРАБЛІ-СПАДАРОЖНІКУ «УСХОД».

УВЕСЬ САВЕЦКІ НАРОД У ЗАХАПЛЕННІ АД ВАШАГА СЛАўНАГА ПОДЗВІГУ, ЯКІ БУДУЦЬ ПАМЯТАЦЬ У ВЯКАХ ЯК ПРЫКЛАД МУЖНАСЦІ, АДВАГІ І ГЕРОІСТВА У ІМЯ СЛУЖБЯЧЫМ ЧАЛАВЕЦТВА.

ЗРОБЛЕНЫ ВАМІ ПАЛЕТ АДКРЫВАЕ НОВУЮ СТРАНОКУ У ГІСТОРЫІ ЧАЛАВЕЦТВА, У ПАКАРЭННІ КОСМАСУ І НАПАўНАЕ СЭРЦЫ САВЕЦКІХ ЛЮДЗЕЙ ВЯЛІКАЙ РАДАСЦЮ І ГОРДАСЦЮ ЗА СВАЮ САЦЫЯЛІСЦЫЧНУЮ РАДЗІМУ.

АД УСЯГО СЭРЦА ВІНШУЮ ВАС СЯ ШЧАСЛІВЫМ ВЯРТАННЕМ З КАСМІЧНАГА ПАДАРОЖЖА НА РОДНУЮ ЗЯМЛЮ. АБДЫМАЮ ВАС.

ДА ХУТКАЙ СУСТРЭЧЫ У МАСКВЕ.

М. ХРУШЧОВ.

12 красавіка 1961 года.

ЗАГАД Міністра Абароны СССР

12 КРАСАВІКА 1961 г. № 78 г. МАСКВА

У азнаменаванне найвялікшай перамогі савецкага народа, выдатнага подзвігу вучоных, інжынераў, тэхнікаў і рабочых, якія забяспечылі 12 красавіка 1961 года паспяховае ажыццяўленне першага ў свеце палёту савецкага чалавека маёра Гагарына Ю. А. на караблі-спадарожніку «Усход» у касмічную прастору

ЗАГАДВАЮ:

14 красавіка г. г. зрабіць салют 20-ю артылерыйскімі залпамі ў сталіцы нашай Радзімы — Маскве, сталіцах саюзных рэспублік і гарадах-героях: Ленінградзе, Стаўлінградзе, Севастопалі і Алазе.

Міністр Абароны СССР Маршал Савецкага Саюза Р. МАЦІНОЎСКІ.

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ
КАМУНІСЦЫЧНАЙ ПАРТЫІ
САВЕЦКАГА САЮЗА
Масква, Крэмль. 12 красавіка 1961 года.

ПРЭЗІДЫУМ ВЯРХОўНАГА
САВЕТА СССР

САВЕТ МІНІСТРАЎ
САЮЗА САВЕЦКІХ
САЦЫЯЛІСЦЫЧНЫХ РЭСПУБЛІК

Юры Гагарын занесен у Кнігу гонару ЦК ВЛКСМ

МАСКВА, 12 красавіка. (ТАСС). За з'яўляецца выдатным узорам беззаветнага служэння інтарэсам Радзімы, ЦК ВЛКСМ занёс у Кнігу гонару ЦК ВЛКСМ выхаванца Ленінскага камса-

мола таварыша Гагарына Юрыя Аляксеевіча, першага ў свеце лётчыка-касманавта, які праклаў людзям Зямлі шлях у космас.

А МЫ ПЛЫВЁМ ДАЛЕЙ І ДАЛЕЙ,

СЛАВА НАРОДУ - СТВАРАЛЬНИКУ!

Усім вучоным, інжынерам, тэхнікам, рабочым, усім калектывам і арганізацыям, якія ўдзельнічалі ў паспяховым ажыццяўленні першага ў свеце касмічнага палёту чалавека на караблі-спадарожніку „Усход“ Першаму савецкаму касманаўту таварышу ГАГАРЫНУ Юрыю Аляксеевічу

Дарагія таварышы! Сябры-суайчыннікі! Радасную, хвалючую падзею перажываюць народы нашай краіны. 12 красавіка 1961 года ўпершыню ў гісторыі чалавечтва наша Радзіма — Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік — паспяхова ажыццявіла палёт чалавека на караблі-спадарожніку „Усход“ у касмічную прастору.

Палёт савецкага чалавека ў космас — найвялікшае дасягненне творчага гена нашага народа, вынік свабоднай і натхнёнай працы савецкіх людзей — будаўнікоў камунізма. Тое, аб чым у мінулым марылі выдатныя прадстаўнікі рускай і сусветнай навукі і тэхнікі, чаму прысвяціў сваё жыццё геніяльны сын нашага народа Канстанцін Эдуардавіч Цыялкоўскі, ператварылася сёння ў жывую рэчаіснасць, стала явай нашых гераічных дзён. Гэта вялікі выдатны ўклад савецкага народа ў скарбніцу сусветнай навукі і культуры. Гэта неацэнная заслуга Савецкага Саюза будзе з падзякай успрынята чалавечтвам. Гераічным палётам савецкага чалавека ў космас адкрыта новая эра ў гісторыі Зямлі. Адвечная мара чалавечтва збылася.

Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР і Савет Міністраў СССР ад імя нашай слаўнай Камуністычнай партыі, Савецкага ўрада, усіх народаў Савецкага Саюза гарача віншуюць з вялікай перамогай розуму і працы ўсіх вучоных, канструктараў, тэхнікаў, рабочых, усе калектывы і арганізацыі, якія ўдзельнічалі ў паспяховым ажыццяўленні першага ў свеце касмічнага палёту чалавека.

Сардэчна вітаем і віншаем Вас, дарагі наш таварыш Юрыі Аляксеевіч ГАГАРЫН, з найвялікшым подзвігам — першым палётам у космас.

Наш свабодны, таленавіты і працавіты народ, узняты Партыяй камуністаў на чале з вялікім правадыром і настаўнікам працоўных усяго свету Уладзімірам Ільічам Леніным у кастрычніку 1917 года да свядомай гістарычнай творчасці, паказвае цяпер усяму свету найвялікшыя перавагі новага, сацыялістычнага ладу ва ўсіх галінах жыцця грамадства.

Касмічны палёт чалавека — гэта вынік паспяховага ажыццяўлення грандыёзнай праграмы разгорнутага камуністычнага будаўніцтва, нястомных клопатаў Камуністычнай партыі і яе ленинскага Цэнтральнага Камітэта і Савецкага ўрада на чале з Мікітам Сяргеевічам Хрушчовым аб няспынным развіцці навукі, тэхнікі, культуры, аб шчасці савецкага народа.

Менш чатырох год аддзяляюць запуск першага ў свеце савецкага штучнага спадарожніка Зямлі ад паспяховага палёту чалавека ў космас.

Савецкія вучоныя, інжынеры, тэхнікі, рабочыя сваёй упартай і самаадданай працай адкрылі шлях чалавечаму генію ў глыбіні сусветнай прасторы. І няўзгадні гэта ў імя міру на зямлі, у імя шчасця ўсіх народаў.

Першы палёт чалавека ў космас стане крыніцай новага натхнення і смелых імкненняў для ўсіх савецкіх людзей у імя далейшага прагрэсу і міру ва ўсім свеце.

Слава савецкім вучоным, канструктарам, інжынерам, тэхнікам і рабочым — пакарыцелям космоса!

Слава нашаму народу — народу-стваральніку, народу-пераможцу, які пракалдае пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі шлях да светлага будучыні ўсяго чалавечтва — камунізма!

Няхай жыве слаўная Камуністычная партыя Савецкага Саюза — вялікі натхніцель і арганізатар усіх перамог савецкага народа!

Няхай жыве камунізм!

На здымку: Юрыі Аляксеевіч Гагарын з жонкай Валентынай Іванавнай і дачкай Ленай. Фотахроніка БЕЛТА.

Гутарка М. С. Хрушчова з першым касманаўтам Ю. А. Гагарыным

Першы сакратар ЦК КПСС і Старшыня Савета Міністраў СССР таварыш М. С. Хрушчоў, які знаходзіцца ў раёне Сочы, 12 красавіка з неапаўнапраўнай увагай сачыў за падрыхтоўкай і запускам карабля-спадарожніка „Усход“, за палётам першага ў свеце касманаўта, савецкага грамадзяніна, лётчыка-камуніста Ю. А. Гагарына — піянера асаблівага космосу.

Неўзабаве пасля паведамлення аб ішчаслівым завяршэнні першага касмічнага палёту і прымянення Ю. А. Гагарына ў адзін з перамог раёна адбылася гутарка з таварышам М. С. Хрушчовым і першым касманаўтам Ю. А. Гагарыным. Гэта адбылося ў 13 гадзін па маскоўскаму часу. М. С. Хрушчоў паведаміў, што з ім хоча пагутарыць Ю. А. Гагарын.

— З вялікім задавальненнем пагавару з таварышам Гагарыным, — сказаў М. С. Хрушчоў.

Узяўшы тэлефонную трубку, Мікіта Сяргеевіч гаворыць: я рад слухаць Вас, дарагі Юрыі Аляксеевіч.

Ю. А. Гагарын: — Я толькі што атрымаў Вашу прывітаную тэлеграму, у якой Вы віншавалі мяне з паспяховым завяршэннем першага ў свеце касмічнага палёту. Сардэчна дзякую Вам, Мікіта Сяргеевіч, за гэтыя віншаванні. Шчаслівы дзень! Вам, што першым касмічным палётам паспяхова завяршыў.

М. С. Хрушчоў: — Сардэчна вітаю і віншую Вас, дарагі Юрыі Аляксеевіч! Вы першым у свеце зрабілі касмічны палёт. Сяім подзвігам Вы праславілі нашу Радзіму, правілі мужнасць і гераізм у выкананні такога адказнага задання, сваім подзвігам Вы зрабілі сябе неўміручым чалавечкам, таму што Вы першым з людзей праніклі ў космас.

Скажыце, Юрыі Аляксеевіч, як вы сябе адчуваеце ў палёце. Як праходзіў гэты першы касмічны палёт?

Ю. А. Гагарын: — Я адчуваў сябе добра. Палёт праходзіў вельмі паспяхова. Уся апаратура касмічнага карабля працавала дакладна. У час палёту я бачыў зямлю з вялікай вышыні. Былі бачны моры, горы, вялікія гарады, ракі, лясы.

М. С. Хрушчоў: — Можна сказаць, што Вы адчуваеце сябе добра?

Ю. А. Гагарын: — Вы правільна сказалі, Мікіта Сяргеевіч. Я адчуваў сябе ў касмічным караблі добра, як дома. Я шчыра радзяку Вам за сардэчнае віншаванне і прывітанне з паспяховым завяр-

шэннем палёту.

М. С. Хрушчоў: — Я рад слухаць Ваш голас і вітаць Вас. Буду рад сустрэцца з Вамі ў Маскве. Мы разам з Вамі, разам з усім нашым народам, урачыста адсвяткуем гэты вялікі подзвіг у асабліва космасу. Няхай увесь свет глядзіць і бачыць, на што здольна наша краіна, што можа зрабіць наш вялікі народ, наша савецкая навука.

Ю. А. Гагарын: — Няхай цяпер усе краіны даганяюць нас!

М. С. Хрушчоў: — Правільна! Вельмі рад, што Ваш голас гуцьчыць бацьбара і ўзнёўлена, што ў Вас такі выдатны настрой! Вы правільна кажэце, — няхай капіталістычныя краіны даганяюць нашу краіну, якая пракалда шлях у космас, паслала першага ў свеце касманаўта. Усе мы ганарымся гэтай вялікай перамогай.

Тут прысутнічае Анастас Іванавіч Мікалін, ён перадае Вам сардэчнае віншаванне і прывітанне.

Ю. А. Гагарын: — Перадайце маю падзяку Анастасу Іванавічу і лепшыя пажаданні яму!

М. С. Хрушчоў: — Скажыце, Юрыі Аляксеевіч, у Вас ёсць жонка, дзеці?

Ю. А. Гагарын: — Ёсць і жонка Валентына Іванавна і дзве дачкі — Лена і Галя.

М. С. Хрушчоў: — А жонка ведае, што вы паліце ў космас?

Ю. А. Гагарын: — Так, ведае, Мікіта Сяргеевіч.

М. С. Хрушчоў: — Перадайце маё сардэчнае прывітанне Вашай жонцы і Вашым дзецям. Няхай Вашы дочки растуць і гаварыцца сваім бацькам, які здзейсніў такі

вялікі подзвіг у імя нашай Савецкай Радзімы.

Ю. А. Гагарын: — Дзякуй, Мікіта Сяргеевіч. Я перадам гэтыя Вашы прывітанні і назубоку запаміно Вашы сардэчныя словы.

М. С. Хрушчоў: — А Вашы бацькі, маці і бацька, жывыя, дзе яны знаходзяцца цяпер, чым займаюцца?

Ю. А. Гагарын: — Бацька і маці жывыя, яны жывуць у Смаленскай вобласці.

М. С. Хрушчоў: — Перадайце Вашаму бацьку і Вашай маці мае сардэчныя віншаванні. Яны маюць права ганарыцца сваім сынам, які здзейсніў такі вялікі подзвіг.

Ю. А. Гагарын: — Вялікае дзякуй, Мікіта Сяргеевіч. Я перадам Вашы словы бацьку і маці. Яны будуць рады і глыбока ўдзячны Вам, нашай партыі і Савецкаму ўраду.

М. С. Хрушчоў: — Не толькі Вашы бацькі, але ўся наша Савецкая Радзіма ганарыцца Вашым вялікім подзвігам, Юрыі Аляксеевіч. Вы здзейснілі подзвіг, які будзе жыць у стагоддзях.

Яшчэ раз ад душы вітаю Вас з паспяховым завяршэннем першага касмічнага палёту. Да хуткай сустрэчы ў Маскве. Жадаю Вам усяго найлепшага.

Ю. А. Гагарын: — Дзякуй, Мікіта Сяргеевіч. Яшчэ раз дзякую Вам, роднай Камуністычнай партыі, Савецкаму ўраду за вялікае давер'е, аказанае мне, і запэўніваю, што і ў далейшым гатоў выканаць любое заданне Савецкай Радзімы. Да пабачэння, дарагі Мікіта Сяргеевіч!

Трыумф савецкай навукі

Радзе перадало ўсёму свету неацэнную вестку: для асабліва сусветнай прасторы быў пасланы ў космас першы чалавек — Юрыі Аляксеевіч Гагарын. Ён паспяхова абляцеў вакол Зямлі і прыляцеў ў задзеленым раёне.

Цяжка перадаць тую радасць і гонар, якія адчувае кожны чалавек нашай любімай Радзімы за поспехі савецкай навукі, тэхнікі, за поспехі нашых савецкіх людзей.

Палёт у космас чалавека папярэдзіла вялікая падрыхтоўчая работа. Не малое месца належыць і медыцынскай навукі ў падрыхтоўцы да палёту чалавека ў космас. На самай справе, кожны найскладанейшых праблем трэба вырашыць, каб

забеспечыць палёт чалавека ў касмічную прастору.

Пры палёце ў касмічных караблях на чалавека дзейнічаюць асаблівыя фактары вонкавага асяроддзя, неўласцівыя звычайным умовам жыцця на зямлі — сілы паскарэння, стан няважкісці, касмічная радыяцыя. Вельмі складанымі з'яўляюцца пытанні харчавання, газаабмену, правільнага ўспрыняцця навакольнага асяроддзя і інш. Усё гэта трэба старанна вывучыць, каб забеспечыць беспекну палёту будучых касманаўтаў у далёкія падарожжы і на іншыя планеты.

Абавязак кожнага вучонага — унесці пэўны ўклад у вырашэнне праблем касмічнага паветраплавання. Мне здаецца, што фармакалогія нашай краіны павінна звярнуць самую сур'ёзную ўвагу на адшуканне сродкаў, якія павялічваюць супраціўленне чалавека ўздзеянню тых фактараў, што адмоўна ўплываюць на яго арганізм. Перш за ўсё, гаворка ідзе пра такія сродкі, якія аблегчаюць перанясенне чалавечкам сід паскарэння, павялічваюць ё яго выносливаць чалавека пры кіслародным галаданні і многія іншыя.

Трэба спадзявацца, што савецкая медыцына з поспехам вырашыць і гэтыя праблемы.

Нараджэнца многа думаць, ідзі, хочацца яшчэ больш працаваць, каб наша савецкая навука асябіла была перадавай.

К. ШАДУРСКІ, прафесар.

Герою з герояў

Бяспрыкладны подзвіг Юрыі Аляксеевіча Гагарына — першага касманаўта Зямлі — падобны на казачнае чуда.

Гэты подзвіг радасна ўсхваляваў увесь свет, бо ўпершыню чалавек паширыў межы Сусвету, першым праляціў шлях у неабмежаваную прастору космосу. І гэты чалавек — сын савецкага народа, грамадзянін Савецкай дзяржавы. Восем чаму сарца кожнага з нас поўніцца вялікай радасцю і гордасцю за нашу слаўную Радзіму. Яна першая ў свеце праляціла надзейныя дарогі да сапраўднага шчасця чалавека на Зямлі. І першым ў свеце пракалдае дарогі ў няведаныя далечыні Сусвету.

Подзвіг Юрыі Аляксеевіча Гагарына — вялікая гістарычная падзея, якая назаўсёды застаецца ў памяці людзей пакаленняў як грандыёзная перамога стваральнай працы чалавека і яго светлага розуму, перамога, якая раскрыла перад усім светам веліч характара савецкага чалавека, уявіўшы асабліва яго амерыкаў, яго імкненняў і спадзяванняў.

Слава савецкаму народу, першаадкрывальніку таямніц Сусвету!

Слава нашай любай Радзіме!

Слава першаму касманаўту — герою з герояў савецкай зямлі!

Міхась ЛЫНЬКОЎ.

КАЗКА СТАЛА ЯВАЮ

Вялікая, нечуваная дагэтуль падзея — палёт першага чалавека ў космас. Ці ж можна сустрэць яго без хвалявання, без радасці за нашу навуку, за савецкага чалавека, які першым адкрыў дарогі ў няведанае.

Тое, што было казкай, што было прыгожай марай, тое, пра што думалі найлепшыя розумы Зямлі, сталася явай, сапраўднасцю. Дзівіцца, людзі, генію чалавека, які толькі ва ўмовах сацыялістычнага грамадства здолеў здзейсніць мары пра заваяванне космосу.

За імкненне правініць толькі думка за межы Зямлі чалавечтва паліцалася многімі жыццямі. На працягу амальнага сярэднявековага адна папская інквізіцыя спяваў на агні за новае прагрэсіўнае ідзі і замучыла ў катонях да 12 мільянаў чалавек. Між імі, напрыклад, свеціць такі імёны, як Іні Гус, італьянскі астраном Чэка д'Асколі, які даводзіў, што Зямля круглая, Джардан Бруна, Галілей і іншыя.

Навука і рэлігія — два даўнія ворагі і антыподы. І таму палёт першага чалавека ў космас вядзе да канчатковага вызвалення чалавека ад пугаў рэлігіі.

Мы на парозе вялікіх, грандыёзных здзяйсненняў. Адчынена акно ў космас, у Сусвет, да Сонца, да зоркі і робіцца для нас бліжэйшымі і ўжо больш зразумелымі на сваіх „вечных“, велічных шляхах. Асабліва космасу павялічыць, паширыць сферу прыкладання розуму і працы чалавека.

Слава першаму касманаўту Юрыю Гагарыну! Слава партыі, Радзіме! Пяліп ПЕСТРАК.

У высь касмічнага прастору

Мы зналі: **Скора! Скора! Скора!**

І ён пачаўся — **Новы век: У высь касмічнага прастору Падняўся першы чалавек.**

І крыкнуць хочацца: **Радзіма! Ты ў далі шчасліваю ляхі! Цябе ўчарашнімі вачыма Сягоння ўжо не разглядыш!**

НІЯ ГІЛЕВІЧ

І ў сэрцы мераю ўчарашняй Ужо не змераш цяпер Крылатай, велічнай, басстрайнай Любові нашай да цябе.

Хвала адважаму пільоту, Паклон і — слава на вякі!

Рыхтуйце сэрцы да палёту — Сябры, Сусвет! Землякі!

12.IV.61 г.

Што вы скажаце?

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю

РАДІЦАЯ 12 КРАСАВІКА

Зайр АЗГУР, скульптар

— Я не верыў у чую. Цяпер скажу: наш чалавек можа рабіць чуды. Палёт Гагарына — свята нашай Радзімы.

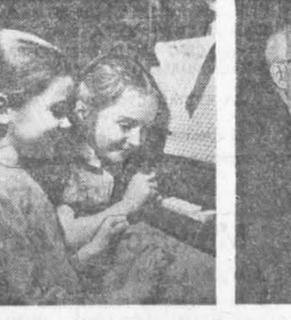
Вера ШУТ, кастыр-кантрапарт

— Гэта чудаўна!

Юрыі ТАТАРАЎ, канструктар заводу аўтаматычных ліній

— Ганаруся сваім цёскам...

Іна Іра

— Мы абавязкова палічым на караблі з дзяцкім Гагарыным... Вядома, калі нам дазваляць папы і мамы.

Янка МАЗУР, пісьмечнік

— Усё было добра, калі я на крылах фантазіі падарожнічаў у космас. А цяпер, калі пачаў пра жывога касманаўта — маёра Гагарына, то ўсе мае героі разам з фантамабілем паліцелі ўверх тармашкі.

Аляксандр ЖАРНАКЛЕЕЎ, пілот

— Мне хочацца сёння пчыра абняць усіх, хто стварыў чудаўны касмічны карабель. Вітаю нашых вучоных і вынаходцаў. Злучаныя Штаты Амерыкі, якія так многа хваляцца, асталіся зноў далёка ззаду.

Аляксандр ДРОЗД, лётчык грамадзянскага флоту, камандзір карабля

— Шчыра прызнаю, я вельмі зайдорна свайму калегу на прафесіі Юрыю Аляксеевічу Гагарыну. Спадзяюся, што прыдзе час, калі і я павяду ў космас пасажырскі карабель.

Афанасій ВАЛЬКОВІЧ, брыгадзір каласа імя Гастэлы Мінскага раёна

— Радасна быць сведкам гэтай надзвычайнай падзеі. І тым больш радасна, што першым пільотам касмічнага карабля быў наш чалавек, сын вялікага савецкага народа.

Вольга СІВОХІНА

— Майму ўнуку Вадзіму 10 месяцаў. Я хачу, каб ён рос такім жа адважым, як Гагарын.

Іван КНАЖКО, майстар гадзіннікаў

— Вас цікавіць мая думка? Не знаходжу слоў, каб выказаць усё, што на душы. Скажу толькі: слава савецкаму чалавечку!

А МЫ ЛЯЦІМ ВЫШАЙ І ВЫШАЙ

(Янка КУПАЛА)

Папраўка з космасу

Затаіўшы дыханне, слухаў я па радыё паведамленне аб палёце чалавека ў космас.

Слухаю, а самому верыцца і не верыцца. Што гэта, сон? Не, не сон. Што гэта, казка? Не, не казка. Гэта наша ява. Паведамленне ТАСС было кароткім. Словы дыктава так усхвалявалі розум і сэрца, што міжволі прырнулі слых радасці, загаварыла ў душы горадзец за нашу Савецкую дзяржаву, за тое, што паліцеў у космас першым у свеце наш, савецкі чалавек. Паліцеў на савецкім касмічным караблі. Паліцеў не скідаў смертных бомбы на Зямлю, а панёс сямя міру і спакою ўсім людзям нашай планеты.

Падзеі савецкага жыцця заўсёды апаздываюць нас, літаратару. Пакуль пішаш твор аб адным, глядзіш, ужо траба пісаць аб другім, аб новых падзеях.

Так здарылася і са мною. Некалькі дзён назад мы дамовіліся з кампазітарам Эдзі Тыманд напісаць кантату, якую назвалі «Неба». Галоўная тема кантаты — уславіць нашых будучых касманаўтаў. Мы былі ўпэўнены, што нашым кантату раней, чым касманаўты паліцяць у космас.

У гэты момант паліцеў ужо ў рабочым стане першыя рады песьні:

Любіце сабе, неба,
Над Нёманам родным,
Над Мінскам, над Сожам
Крутым, быстраводным.
І... раптам — паведамленне ТАСС. Нас касманаўты апярэдзілі! Але песня наша не абарлася, яна толькі спынілася, каб яраць завісьце.

Сэрца не змяшчае ўсяго таго гераічнага, слаўнага, што хочацца сказаць аб нашых простых савецкіх людзях, якія здзяйсняюць гераічныя подзвігі.

Адам РУСАК.

ЯК ГЭТА ХОРАША!

Ранак. Я сяджу за сталом. Пачуў, як у калідоры зазваніў тэлефон. Звычайна ахвотней за ўсіх да тэлефона падбігае дачка, шасцікласніца Галля. У такіх час найбольш і звоніць да яе — сабробкі на школе: ці рашыла задачу, а калі рашыла, то як. Але я пачуў, як яна ў тэлефон пытаецца: «Па радыё? Чалавек у космасе?» Я адразу ж падбег і ўключыў прыёмнік.

Чуўся ўжо, як заўсёды, урачысты голас Левітана:

— Гаворыць Масква. Працуюць усе радыёстанцыі Савецкага Саюза...

Мы паспелі толькі параснічыць усе дзверы, каб чуць было на ўвесь дом, бо кожны баяўся скрануцца са свайго месца, каб не прапусціць ні аднаго слова.

...Спадарожнік «Усход»... лётчык майр Гагарын... перыгэй 175, апагэй 302 кіламетры... вага 4.725, час аблёту 89,1 хвілін...

Левітан зноў, Галля не паспела яшчэ адзецца, так і стаяла ў дзвярах, прасунуўшы галаву ў сукенку. У яна ў руках быў карандаш — яна чарціла, і пяпер з лямпа карандашом і ўвайшла да мяне. Пасля ўрашонаў сын Алік, пасля янавіста Яна. Усе яшчэ, здавалася, слухалі. У гэты момант баліла парусіць шпітэр. Давяры былі параснічаны, я пайшоў хадзіць з пакоў ў пакой, з пакоў ў пакой, бо пяпер ужо не садзеўся.

НАРАДЗІЛАСЯ НОВАЯ ЭПОХА

Маё жыццё пачалося яшчэ тады, калі не было ні радыё, ні самалётаў, калі звычайным грамадзянам быў тэхнічным чужым і яго паказвалі са сцягам. Толькі мала хто верыў, што з грамафона можа гучаць чалавечы голас і ярацца, песьмісты правіраваў, ці не схавася хто пад сталом, на якім іграў грамафон.

А якім неверагодным чужым былі першыя кінафільмы, з яўленне якіх а таксама памятаю.

А было ўсё гэта толькі нейкіх

пятьдзесят з дзішым год назад. Якое ж магутнае парыванне зрабіла наша Савецкая Радзіма, калі сёння мы вітаем першага касманаўта! І гэта насмаўтаў — наш савецкі, родны чалавек!

Нарадзілася новая эпоха, эра паліты чалавека ў космасе!

М. СЧАНСОВІЧ, заслужаны дзеяч культуры БССР, галоўны рэжысёр Баранавіцкага народнага тэатра.

У раёне прыёмлення

Першы касманаўт Юры Аляксеевіч Гагарын прыляцеў дакладна ў задзедаванае раёне. Мясцовыя жыхары, механізатары, што працавалі на полі, убачылі незвычайную з'яву, збегліся, горача вішавалі чалавека, які прыбыў з космасу.

Хутка падляцеў верталёт, і Юры Аляксеевіч быў дастаўлены ў бліжэйшы горад. Жыхары, даведваючыся аб гэтай падзеі, выйшлі на вуліцы, каб сустрэць героя.

Юры Аляксеевіч усхвалявана хадзіў па лалі, усміхаюцца, вочы ў яго гараць, настрой добры. Ён усё яшчэ малады, вельмі моцнага целаскладу, рост — нізкі сярэдняга, твар адрыты, рускі, з прыгожай добрай усмешкай. Усе вішваюць, жадаюць яму здарова. Карэспандэнт «Правды» звярнуўся да першага касманаўта з пытаннямі.

— Як вы сябе адчуваеце, Юры Аляксеевіч?

— Адчуваю сябе цудоўна, выдатна. Гатовы выканаць любое новае заданне нашай слаўнай Камуністычнай партыі, роднага Савецкага ўрада, нашай вялікай Радзімы.

— Як вы адчуваеце сябе ў палёце?

— У палёце адчуваю сябе вельмі добра, свабодна. Карабэль быў для мяне домам, дзе я адчуваў сябе спакоем, упэўнена. Траба сказаць, што нашы вучоныя, інжынеры і рабочыя, стварылі такі выдатны карабэль, зрабілі вельмі многа для свайго Радзімы, і першае слова, якое я павінен сказаць, гэта слова вялікай узяцкасці нашаму савецкаму народу, які здолеў выказаць такіх выдатных людзей, вучоных, інжынераў, рабочых, якіх амагі стварыць цудоўныя карабелі. А гэта ж толькі пачатак. Уся наша тэхніка пяпер — зольна выводзіць у палёт чалавека ў космас.

— Вы зрабілі подзвіг, Юры Аляксеевіч, — гаворым мы першаму касманаўта.

— Юры Аляксеевіч мякка ўсміхаецца і сціпла адказвае:

— Не, гэта не я зрабіў подзвіг. Гэты подзвіг здзейсніў усё наш савецкі народ, наша слаўная Камуністычная партыя, Савецкі ўрад. Гэта яны падрыхтавалі ўсё для таго, каб адбыўся палёт у космас, для таго, каб там лавіваў першым савецкі чалавек. Мая першая ўзяцкасць нашым вучоным, інжынерам, рабочым, нашаму народу, які здолеў падрыхтаваць подзвіг усветнага значэння.

І. МАТВЕЕВІЧ, («Правда» за 13. IV. 1961 г.)

Гэты подзвіг не забудзецца

Клуб друкарні імя Сталіна ў Мінску — поўны. Лінацісты, пернаплётчыцы, вярстальшчыцы, машыністы — усе ўсхваляваны, усе гавораць пра адно і тое ж: пра веды савецкай навукі, пра мужнасць адважнага касманаўта, пра здзяйсненне адвечных мар паліцеў ў Сусвет. Роботнікі паліграфіі сабраліся на мітынг. Дырэктар выдавецтва «Звязда» Н. Міцкевіч працягваў паведамленне ТАСС. Затым слова было прадастаўлена галоўнаму тэхнолагу А. Тэўшу. Ён гаворыць:

— У касмічнага карабля нуцудоўная назва: «Усход». У ёй кі неслыся лепшы сімвалічны выказаны веліч нашай роднай дзяржавы. На шчасце людзям пракаладена першая ў свеце касмічная траяса. Прайдзіць які, і наш чадкі не забудуць гэты подзвіг.

Слова папрасіў рэжысёр афсетнага цеха, член камітэта камсамола Г. Раўзумаў.

— Малалое жыццё першага ў свеце касманаўта Юрыя Гагарына

Каб ніводнае слова не праляцела міма...

Фотаздым Н. САЛАГА

Грандыёзны навуковы эксперымент

Карэспандэнт ТАСС звярнуўся да вядомага савецкага фізіёлага, члена-карэспандэнта Акадэміі навук ССРС Э. А. Аспрыяна з просьбай асветліць буйнейшае дасягненне ССРС у авяанавігаванні.

— Не вучоныя эпоха, — сказаў у сутарым вучоны, — бывае адзначана ў вядомасці будучых пакаленняў падзей якая не меля прадзвесткі ў гісторыі. У другой палавіне XX стагоддзя такой падзеяй з'явіўся першы чалавек у космас. Грандыёзны Сусвету быццам расцвінуў. Настаў той самы час, находыў якая прадабчы Канстанцін Эдуардавіч Цыялкоўскі, Расціслаўны найдрабнейшую часткіну рачына і расмаваўшы энергію атама, чалавек вырашыў заглянуць у ішчыя сусветы, «асвоіць» калісонечны прастору. У чалавечтва быццам вырастлі прылы.

Траба сказаць, што фізіялогія чалавека, яе індывідуальныя асаблівасці адгрываюць вялікую ролю пры падрыхтоўцы касманаўтаў. Не кожны можа ім стаць, গতак жа, яе не кожны становіцца лётчыкам. Але нават для людзей, фізіялагічна склад і вышэйшая нервова дзейнасць якіх адпавядае прад'яўленаму патрабаванню, касманаўт неабходна працягла трэніроўка. Такім чынам, фізіялагічны вышэйшы аду важную задачу: імі распацаваны навукова абгрунтаваны прыпынцы ўсеабаювай трэніроўкі арганізма і падрыхтоўкі яго да такога адмажнага выпрабавання, якім з'яўляецца палёт у космас.

ПРАГРАМА «АБЖЫВАННЯ» КОСМАСУ

Амаль з першых палётаў іштучных спадарожнікаў Зямлі пачалася дыскусія паміж савецкімі і амерыканскімі спецыялістамі: якім павінен быць спадарожнік — цяжкі або лёгкім? Цяпер напэўна, або не застаецца сумніваў у тым, што ідэя лёгкага спадарожніка прыкравяе толькі жаданне вырашыць праблему найбольш «лёгка» спосабам. Зусім зразумела, што вывесці на арбіту іштучнае небеснае целы невадзякі вагі тэхнічна значна прасцей, чым запусціць і надаць касмічную скорасць іштучнаму паветранаму аўтобусу.

Дыскусія пачалася ўжо тады, калі ўсё свец за здзіўленнем прычытаў аб першым зоркавым прабегу шарападобнага савецкага спадарожніка вагой у 83,6 кілаграма. Гэты здзіўляючы палёт, што зацвердзіў у стагоддзях прырытат савецкай навукі ў вучыніцы касмічнай прасторы, даў не толькі першыя звесткі аб з'явах, якія адбываюцца ў прасторы вакол Зямлі, але і пацвердзіў правільнасць і перспектывнасць разлікаў савецкіх канструктараў, вучоных, інжынераў. Пытанне ў прычыне было вырашана ў карысць савецкай тэорыі спадарожніка. І ўжо, пачынаючы з наступнага залпуску, вага яго была адразу павялічана ў некалькі разоў. Дзякуючы гэтым мы атрымалі магчымасць разгарнуць у многіх аспектах праграму вучыніцы касмічнай прасторы, загады распрацаваны ў асаблівых дэталіх.

Такім чынам, эксперыментальна падрыхтоўка да палёта чалавека практычна пачалася ў Савецкім Саюзе трэцяга лістапада 1957 года, калі на арбіту вакол Зямлі выйшаў другі іштучны спадарожнік, несуты герметычны кантэйнер з паддоследнай жывёльнай, сістэмай кандыцыянаванага паветра, запаса ежы і прыбрамі для вучыніцы жыццядзейнасці ў умовах касмічнай прасторы. Агульная вага апаратуры, паддоследнай жывёлы і крыніцы электрапідкравання складала 508,3 кілаграма.

Калі ўспел за тым 15 мая 1958 года Савецкаму Саюзу ўдалося ажыццявіць залпуск трэцяга спадарожніка вагой у 1.327 кілаграмаў, аказалася магчымым пачаць наступны этап падрыхтоўкі палёту чалавека ў космас — да стварэння ўжо не проста спадарожнікаў, а касмічных караблёў — спеааблавага жылля чалавека ў прасторы Сусвету.

Паспяхова залпускам першага такога карабля азнаменавалася ў нашай краіне вясня 1960 года.

ФІЗІЯЛОГІЯ І КАСМІЧНАЕ ПАСКАРЭННЕ

Разам з тым на чаргу дня сталі таямі медыцына біялагічныя праблемы, з якімі навука да гэтага часу яшчэ не сутрапалася. Гэтыя праблемы былі ясна новымі не толькі таму, што тут мы мелі справу з многімі невыяўленымі, яны асабліва вяржана паказалі, што прагрэс сучаснай біялогіі магчымы толькі на іштучнае саюза з хіміяй, фізікай і нават механікай.

Да такіх праблем адносяцца, напрыклад, вялікі паскарэні руху. Неабходна было вызначыць, ці зможа чалавек фізіялагічна перанесці з'явы, звязаныя з палётам на касмічным караблі, знаходжаннем на ім і наступным спускам на па-

верхню Зямлі? Які ўплыў ажаніць на жыццядзейнасць арганізма касмічнае паскарэнне карабля і ішчыя фактары, звязаныя з палётам?

У сувязі з гэтым ад савецкіх фізіёлагаў і медыкаў запатрабавалася грунтоўна даследаваць сапраўды малюнак уплыву перагрузак, няважкасці, замкнёнага асяроддзя і г. д. Затым удалося распацаваць амерыканскіх спецыялістаў, якіх амагі адпавядае прад'яўленаму патрабаванню, касманаўт неабходна працягла трэніроўка. Такім чынам, фізіялагічны вышэйшы аду важную задачу: імі распацаваны навукова абгрунтаваны прыпынцы ўсеабаювай трэніроўкі арганізма і падрыхтоўкі яго да такога адмажнага выпрабавання, якім з'яўляецца палёт у космас.

Траба сказаць, што фізіялогія чалавека, яе індывідуальныя асаблівасці адгрываюць вялікую ролю пры падрыхтоўцы касманаўтаў. Не кожны можа ім стаць, গতак жа, яе не кожны становіцца лётчыкам. Але нават для людзей, фізіялагічна склад і вышэйшая нервова дзейнасць якіх адпавядае прад'яўленаму патрабаванню, касманаўт неабходна працягла трэніроўка. Такім чынам, фізіялагічны вышэйшы аду важную задачу: імі распацаваны навукова абгрунтаваны прыпынцы ўсеабаювай трэніроўкі арганізма і падрыхтоўкі яго да такога адмажнага выпрабавання, якім з'яўляецца палёт у космас.

ФІЗІЯЛОГІЧНЫ КАНТРОЛЬ НА АДЛЕГЛАСЦІ

Цяжка пераацаніць значэнне даных аб уплыве перагрузак на арганізм, якім мы атрымалі пры палёце паддоследных жывёлы на савецкіх касмічных караблях. Для гэтага праводзілі ўпершыню ў сучаснай навуковай практыцы фізіялагічны кантроль на такой велізарнай адлегласці. Апрача таго, аб'ектам назірання былі арганізмы, якія знаходзіліся ў стане бесперапыннага і імклівага палёту.

Новая дасканялая апаратура, забяспечыла і радыётэлемерыя да і магчымасць вымушчць фізіялагічныя рэакцыі жывёлы на розных частках палёту. Так было «прашодзіць» бліццё палёта сабакі Белкі — аднаго з пасажыраў другога савецкага касмічнага карабля. Зарэгістравана розкае пачачэнне яго палёта на актывным участку палёту, у час работы рухавікаў ракетна-носабыта. У гэты прамажак часу чы-

стата пульса дасягала амаль 200 удараў у хвіліну. Потым пульс нармалізаваўся.

А вое і даныя аб дзейні перагрузак на участку спуску касмічнага карабля. Так, у Чарніну — пасажыра чывертага савецкага касмічнага карабля — к наву палёту частата пульса знаходзілася ў мяжы 70—90 удараў у хвіліну. У першыя хвіліны спуску частата пульса дасягала 240 удараў у хвіліну, а затым паступова анізілася да 120—140 удараў. Усё гэта паказала фізіялагам і ўрачам, накіраваных высока адчувальнасцю да змяненняў ўмоў палёту з боку сістэмы кровазвароту. Асноўна вучоная амагі зрабці выяваць, што неабходна стварыць умовы, пры якіх бы гранічна амартызавалася дзейні перагрузак на чалавека касманаўта. Пры гэтым улічалася тая аналізавася, што ўплыў гэты можа закрануць не толькі вегетатывныя функцыі чалавечы арганізма, але і вышэйшыя аддзелы цэнтральнай нервовай сістэмы. Гэты аналізавася была адной з важнейшых у сістэме падрыхтоўкі да палёту чалавека ў космас. Яна ўлічалася ў першую чаргу пры абсталяванні кабіны або таго, што атрымала назву «насялямай» часткі касмічнага карабля...

Вя, магчыма, памятаеце, як абрысавалі Канстанцін Эдуардавіч Цыялкоўскі сваю мару аб палёце касмічнага карабля з людзьмі на борце. Час гэтай падзеі ён аднес да 2017 і наступных гадоў. Група вучоных розных нацыянальнасцей, пабуцавалі касмічныя караблі, адраўляюцца з падарожжа — спачатку вакол Зямлі, затым на Мярсе і, нарэшце, робяць палёт у межы сонечнай сістэмы. Яі фантастычны раман, чыталі мы радзі, і лічы рускі вучоны прадаўцаў мо-майнт, калі ракета з вучонымі, што знаходзіцца ў ёй, лічыцца за межамі атмасферы. Сіла цяжару адсутнічае. Спачатку гэта служыць пераходам у жыццё незвычайнага від-павана. Але, прыставаўшыся да існавання ў новых умовах, удзельнікі экспедыцыі пачынаюць знаходзіць перавагі такога жыцця.

Вось, напрыклад, што сказаў адзін з гэтых насманаўтаў, наро-

Увесь свет у захапленні

Так часта бывае ў нашым жыцці. Яшчэ ўчора невядомае імя савецкага чалавека некажана становіцца самым папулярным на ўсёй планеце. Вестка пра палёт савецкага чалавека ў космас і яго ішчаслівы вярот на родную зямлю ўсхвалявала ўвесь свет, маланкай абляцела ўсе краіны і дзяржавы. Цяпер імя Юрыя Гагарына не сыходзіць з вуснаў і вучонага, і рабочага, і селяніна.

З прычыны паспяховага палёту савецкага лётчыка-касманаўта і яго ішчаслівага вяртання на зямлю прыслалі свае віншаванні прэзідэнт Злучаных Штатаў Амерыкі Дж. Кенэдзі, кіраўнік урада Індыйскай рэспублікі Джавахарлал Неру. Яны адзначылі выдатны подзвіг савецкіх людзей, блекучую перамогу савецкай дзяржавы.

Захапляюцца цудоўным поспехам савецкага астранаўта Юрыя Гагарына прэзідэнт Польскай Акадэміі навук прафесар Т. Катарбінскі, генеральны сакратар кабінета Міністраў Японіі Охара, служачы Рабаканга ўніверсітэта (Марока) Махамед Ханіту, вядомы югаслаўскі спецыяліст па космасу, засланынік астраляндскага таварыства інжынераў В. Матюч, старшыня камуністычнай партыі Швейцарыі Х. Хабберт, сакратар англійскага таварыства між-

планетных зносі Д. Дж. Картэр і тысячы іншых выдатных вучоных, дзяржаўных і палітычных дзеячоў розных краін свецу.

«Я думаю, што 12 красавіка 1961 г. стане датай, якую дзеці будучых пакаленняў будуць запамінаць пры вывучэнні гісторыі праз пяцьдзесят або сто год», — сказаў прэзідэнт Брытанскай асацыяцыі садзеяння развіццю навукі Джордж Томпсан.

Пануат парламента ад ліберальна-дэмакратычнай партыі Японіі Такума Уіноўма заявіў карэспандэнту ТАСС:

— Я зноў у захапленні высокім узроўнем навукі і тэхнікі Савецкага Саюза. Хоць я і не спецыяліст, але павінен прызнаць, што гэты навукова-тэхнічны прагрэс здасені сацыялістычнай сістэмай. Ва ўмовах, калі чалавек зрабці палёт у космас, павінен павіна быць прадухлена.

— Здзіўляючая навіна! — сказаў карэспандэнту ТАСС англійскі вучоны-фізік Джэймс Рынг. — Мы хацелі б перадаць шырае віншаванне нашым калегам у Савецкім Саюзе ў сувязі з іх выключным дасягненнем. Запуск карабля з чалавекам на борце ў касмічную прастору і яго прыляценне ў вызначаным месцы з'яўляецца найважнейшым тэхнічным дасягненнем.

Увесь замежны друк прысвечыў палёту савецкага чалавека ў космас свае першыя старонкі, выходзілі астраляндскія выпускі газет, радзі і тэлебачанне ішчасна інфармавалі сваіх грамадзян аб тым, як праходзіў палёт касмічнага карабля «Усход» з першым пасажырам — савецкім лётчыкам Юрыем Гагарыным, перадавалі яго біяграфію.

«Новы ашаламелы трыумф рускіх у саапарытыве са Злучанымі Штатамі ў космасе. Вучоны ўсёго свецу славяць рускае дасягненне», — гэта і словы з паведамлення агенства Асацыяцыі прэс адраўляюцца захапленне амерыканцаў бясрыкладным подзвігам савецкага чалавека.

«Гэта самая фантастычная падзея ў жыцці майго пакалення» — заявіў карэспандэнту радзіўска-аляксандраўскага камітэта Ці-Бі-Эс Джэфі.

А італьянская газета «Цэйлон Абсервер», якая выходзіць у Каломба, пісала: «Рускі выйграў саапарытыва ў залпуску чалавека ў космас».

Савецкі Калумб у космасе! Агенства Франс прэс, паведамляючы пра вялікі навуковы подзвіг савецкіх людзей, піша: «Рускі былі першымі, хто залпусціў іштучны спадарожнік Зямлі ў 1957 г. Яны першымі дасягнулі Месяца ў 1959 г. Яны першымі залпусцілі вакол Зямлі і вярнулі іх жыццё ў мінулым годзе. Яны дасягнулі адкрываюць новую эру чалавечай гісторыі. Падобнага чалавечы не ведала. Цяпер подзвігі Паўднёвага полюса, Хілары, які першым узяўся на вяршыню Эверэста, аздацца ў параўнанні з подзвігам Юрыя Гагарына дзікай прагудкай».

Савецкі Саюз залпусціў у космас першага чалавека! — паведамляе агенства Рэйтар. Гэты паведамленне паўтараюцца ішчасна, адсунуўшы на задні план усю астатнюю інфармацыю.

У адра савецкіх пасольстваў за мяжой паступае шмат віншаванняў тэлеграм, у якіх аднадушна выказваецца захапленне бясрыкладным у гісторыі чалавечтва подзвігам Юрыя Гагарына. Я чалавечы пасольства ў Балгарыі сабраліся тысячы людзей. Стыхійная хвалючая дэманстрацыя працягвалася некалькі гадзінь. Над плошчай гучалі савецкія песні, бесперапынна чыліся воклічы: «Слава КПСС», «Слава савецкім людзям», «Слава першаму касманаўтаў — майру Гагарыну!».

Венгерская газета «Эшці Хірліп» змяшчае выказанне выдатных вучоных і грамадскіх дзеячоў свайго краіны. «Сённяшні дзень — паваротны пункт у навуцы», — заявіў акадэмік Ласла Эдэльдэ.

— Чалавечы ніколі не забудзе бліскучы подзвіг краіны вялікага Леніна, — сказаў маюльскі вучоны А. Лубсандэлю. — Яна прыкравяе чалавечтву дарогу да шчасця на зямлі.

Вось, напрыклад, што сказаў адзін з гэтых насманаўтаў, наро-

Вя, магчыма, памятаеце, як абрысавалі Канстанцін Эдуардавіч Цыялкоўскі сваю мару аб палёце касмічнага карабля з людзьмі на борце. Час гэтай падзеі ён аднес да 2017 і наступных гадоў. Група вучоных розных нацыянальнасцей, пабуцавалі касмічныя караблі, адраўляюцца з падарожжа — спачатку вакол Зямлі, затым на Мярсе і, нарэшце, робяць палёт у межы сонечнай сістэмы. Яі фантастычны раман, чыталі мы радзі, і лічы рускі вучоны прадаўцаў мо-

майнт, калі ракета з вучонымі, што знаходзіцца ў ёй, лічыцца за межамі атмасферы. Сіла цяжару адсутнічае. Спачатку гэта служыць пераходам у жыццё незвычайнага від-павана. Але, прыставаўшыся да існавання ў новых умовах, удзельнікі экспедыцыі пачынаюць знаходзіць перавагі такога жыцця.

Вось, напрыклад, што сказаў адзін з гэтых насманаўтаў, наро-

Вя, магчыма, памятаеце, як абрысавалі Канстанцін Эдуардавіч Цыялкоўскі сваю мару аб палёце касмічнага карабля з людзьмі на борце. Час гэтай падзеі ён аднес да 2017 і наступных гадоў. Група вучоных розных нацыянальнасцей, пабуцавалі касмічныя караблі, адраўляюцца з падарожжа — спачатку вакол Зямлі, затым на Мярсе і, нарэшце, робяць палёт у межы сонечнай сістэмы. Яі фантастычны раман, чыталі мы радзі, і лічы рускі вучоны прадаўцаў мо-

майнт, калі ракета з вучонымі, што знаходзіцца ў ёй, лічыцца за межамі атмасферы. Сіла цяжару адсутнічае. Спачатку гэта служыць пераходам у жыццё незвычайнага від-павана. Але, прыставаўшыся да існавання ў новых умовах, удзельнікі экспедыцыі пачынаюць знаходзіць перавагі такога жыцця.

Вось, напрыклад, што сказаў адзін з гэтых насманаўтаў, наро-

Вя, магчыма, памятаеце, як абрысавалі Канстанцін Эдуардавіч Цыялкоўскі сваю мару аб палёце касмічнага карабля з людзьмі на борце. Час гэтай падзеі ён аднес да 2017 і наступных гадоў. Група вучоных розных нацыянальнасцей, пабуцавалі касмічныя караблі, адраўляюцца з падарожжа — спачатку вакол Зямлі, затым на Мярсе і, нарэшце, робяць палёт у межы сонечнай сістэмы. Яі фантастычны раман, чыталі мы радзі, і лічы рускі вучоны прадаўцаў мо-

